

Nr 278.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående beredande av ytterligare medel till restaurering av Ulriksdals slott; given Stockholms slott den 16 april 1917.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

dels att, utöver det belopp av intill 296,000 kronor jämte erforderliga medel för gäldande av viss ränta, som år 1916 anvisats till restaurering av Ulriksdals slott, för samma ändamål må av djurgårdskassans överskottsmedel användas ytterligare ett belopp av 97,050 kronor ävensom, i den mån medel av riksmarskalksämberet för ändamålet upplånas, vad till gäldande av ränta därå kan erfordras,

dels ock, med ändring i så måtto av vad år 1916 beslutits i fråga om det högsta belopp, vilket årligen må för ändamålet användas, att av förberörda kassas år 1916 samt nu ytterligare anvisade överskottsmedel må från och med år 1918 under erforderlig tid användas högst 35,000 kronor för varje år.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Conrad Carleson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 april 1917.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern SWARTZ,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena LINDMAN,
Statsråden: VON SYDOW,
STENBERG,
FALK,
HAMMARSTRÖM,
MÄRTEN ERICSSON,
ÅKERMAN,
CARLESON,
HANS ERICSON,
DAHLBERG.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Carleson anförde:

Riksdagen beslöt år 1916, att till gäldande av kostnaderna för utförande, i huvudsaklig överensstämmelse med ett av arkitekten hos överintendentensämbetet greve S. Cronstedt upprättat förslag med däri av överintendentensämbetet föreslagna jämkningar, av vissa restaureringsarbeten å Ulriksdals slott intill ett belopp av 296,000 kronor ävensom till gäldande av ränta, i den mån medel av riksmarskalksämbetet för ändamålet upplånats, finge av djurgårdskassans överskottsmedel årligen under erforderlig tid, räknat från och med år 1916, användas ett belopp av högst 30,000 kronor.

Härefter uppdrog Kungl. Maj:tt den 30 juni 1916 åt överintendentensämbetet att i samråd med riksmarskalksämbetet låta, i huvudsaklig

överensstämmelse med förenämnda jämkade förslag, utföra de däri angivna restaureringsarbeten å Ulriksdals slott för en kostnad av högst det anvisade beloppet.

Sedan de ifrågavarande arbetena igångsatts, har överintendentsämbetet i skrivelse den 13 februari 1917 hemställt, att Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen medgiva, att för arbetenas i fråga utförande må av djurgårdskassans överskottsmedel användas ett belopp av ytterligare 97,050 kronor jämte viss ränta.

Såsom skäl för denna hemställan har ämbetet anfört följande:

Överintendents-
ämbetet.

»Sedan de ifrågavarande arbetena igångsatts har det visat sig, att den beräknade kostnadssumman icke är tillräcklig för förslaget genomförande. Anledningen härtill är först de alltjämt med på förhand oberäknliga belopp stigande prisen å material och arbetskostnader, men såsom en bidragande orsak framstår även den omständigheten att slottet ifråga befann sig i ett vida sämre skick än man kunnat förutse, innan restaureringsarbetena påbörjades. Enligt av greve Cronstedt till ämbetet avlåten skrivelse den 5 innevarande februari skulle på därför andragna, av ämbetet biträdda skäl för genomförandet av förslaget erfordras ett belopp av ytterligare 97,050 kronor.»

Den av överintendentsämbetet omförmälda skrivelsen från greve Cronstedt är av följande lydelse:

Greve
Cronstedt.

»Till kungl. överintendentsämbetet.

Beträffande reparationsarbetena vid Ulriksdals slott får undertecknad vördsam anförda följande.

Vid infordrandet av anbud å värmeledning samt vatten- och avloppsledningar visar det sig, att oaktat icke värmeledningen genomföres till hela sin utsträckning, dessa poster draga en ökad kostnad, utöver de beräknade, kronor 56,000, med kronor 27,800 enligt följande tablå:

Värmeledning, A. B. Calor, kontrakt	kronor 42,500:—
Vatten och avlopp, Ax. Sjögren, kontrakt!	» 29,135:—
Ritningar och tillsyn av dessa arbeten	» 6,000:—
Oförutsedda utgifter, tillägg och förändringar	» 6,165:—
	<hr/>
	Summa kronor 83,800:—
Beräknade kostnader i ett för allt	» 56,000:—
Merkostnad utöver de beräknade	kronor 27,800:—

För att möta denna ökade kostnad skulle inskränkningar få göras från den antagna planen för reparationsarbetena. Men förhållandena äro dock tyvärr för närvarande sådana, att inskränkningar ej kunna genomföras, utan i dess ställe uppstår en ökad kostnad utefter hela linjen, av orsaker, som jag här vördsamt får framhålla.

Dels äro såväl materialpriser som arbetslöner betydligt högre nu än då för-

slaget uppgjordes, och dessa priser äro under ständigt stigande, särskilt vad angår materialier. Därjämte har det under arbetets gång visat sig alldeles oanade dåliga murar och pelare på många ställen i slottet samt övriga bristfälligheter, som måste avhjälpas så som här närmare redogöres punkt för punkt.

I norra flygeln måste grunderna under sidomurarna till källargången förstärkas, då avloppsledningen nedlägges här, och murarna sakna grunder.

Beräknat utföras i form av en kanal på samma sätt som uti södra flygeln och till en kostnad av	kronor	1,800: —
Valv och källarmurar under mittelpartiet samt vid den nyupp-täckta källaren (nordost) fordra dels förstärkningar, dels imurningar på ett flertal ställen	»	3,600: —
Kontreforerne i de stora källarne under hjärtmuren hava sjunkit och skilt sig från valven, varför de böra förstärkas och delvis ommuras	»	800: —
Uti den snett under murarna gående sandstensvälvda gången hava svårare sättningar uppstått, varför här stärkningar måste inslås. Valvets översida utanför muren måste isoleras mot fukt med betong och asfalt	»	2,880: —
Trappans sidomurar i stora vestibulen visade sig vara så dåliga, att de fingo till stor del helt nymuras. Den ena av dessa murar hade endast i bottenvåningen nio valv och valvdelar, utvisande, huru många gånger den genomgått förändringar. Alla dessa förändringar voro därtill i de flesta fall underhaltigt utförda	»	1,230: —
För många övriga mellanmurar, fönsterpelare m. m. gäller samma förhållande. Särskilt är detta fallet i den södra flygeln. Där dörröppningar utföras, får i flera fall en stor del av väggen ommuras. Fönsterpelarne hava på en del ställen måst helt eller till större delen ommuras. Bröstningarna äro otillfredsställande isolerade, ofta äro sockelstenarna genomgående. Där rörsliksar upphuggas, visa murarna sig ofta bestå huvudsakligen av tegelknot och dåligt bruk. Alla dessa bristfälligheter kunde man på intet sätt ana sig till att de förefunnos bakom paneler, tapeter och gyllenläder. Men när de nu framkommit, kan man ej stå till svars för att icke, i den mån de upptäckas, på ett betryggande sätt avhjälpas de samma i samband med pågående reparationer. Även bakom den utvändiga putsen torde förefinnas bristfälligheter, som måste upphjälpas och om vars förekomst man ej var medveten	»	7,200: —
Då rörkanalerna i södra flygeln skulle utföras, visade det sig, att blindbotten saknades i bjälklaget till bottenvåningen och att bjälkarna helt enkelt lågo inbäddade uti grus och sand. Blindbotten måste därför inläggas. I samband därmed och vid utförande av rörkanalerna utföres förstärkning av en del av innermurarnas grunder	»	5,400: —

Transport kronor 22,910: —

	Transport kronor 22,910: —
Vid rivningsarbetena i såväl södra som norra flygeln invid mittelpartiet visade det sig synnerligen lätt att anordna trappor till källaren och att på så sätt kunna erhålla en passage från ena flygeln till den andra utom den genom hallen förefintliga. En sådan trappanordning med kommunikationsgång framhålles såsom särdeles önskvärt att genomföra och drager endast en ringa kostnad	» 3,500: —
Alla rivningsarbeten och bilningar äro ännu ej avslutade och med kändedom om övriga liknande redan utförda sådana arbeten inom slottet, huru dåliga murarna på många ställen äro, synes det vara nödvändigt att beräkna oförutsedda utgifter för liknande oväntade arbeten till 10 procent å samtliga här ovan angivna belopp eller	» 2,640: —
Sammanlagda summan för ovan angivna arbetens extra kostnader blir sålunda	kronor 29,050: —
Sedan arbetet kostnadsberäknades, hava arbetslönerna, vilka beräknades till cirka 60,000 kronor, ökats med cirka 17 procent eller med	» 10,200: —
Materialiernas ökning är dock vida större, varierande emellan 10 procent—100 procent ökning eller mera. Materialkostnaden var beräknad till cirka 100,000 kronor, varpå en ökning av i medeltal 20 procent torde böra beräknas eller	» 20,000: —
Dessa kostnader stiga dock ideligen högre och särskilt med hänsyn till förestående målningsarbeten torde en ytterligare ökning ej vara osannolik, varför härtill må upptagas 10 procent eller	» 10,000: —
Ökningen på dessa poster enbart uppgår sålunda till	kronor 40,200: —
eller tillsammans med de extra arbetena	kronor 69,250: —
Till dessa byggnadskostnader, vilka utöver den ringa kostnaden för källartrappan icke omfatta några tillkomna nya arbeten, torde böra läggas kostnaden, här ovan angiven, för värmeledningens och sanitetsanläggningens fördyrande. Hela den merkostnad, vartill dessa beräkningar sålunda komma, bliver:	
Värme- och sanitetsanläggning	kronor 27,800: —
Byggnadsarbeten	» 69,250: —
	eller tillsammans kronor 97,050: —

Ämbetet torde sålunda böra göra en underdånig hemställan om erhållande av medel till dessa ökade kostnader, vilka framkommit dels, och till största delen, på grund av de nu rådande förhållandena och dels uppstått emedan slottet var i ett vida sämre skick än man kunnat vänta, ej heller kunnat veta innan arbetena påbörjats.

Stockholm den 5 februari 1917.

Sigge Cronstedt.»

I ärendet har riksmarskalksämberet den 19 mars 1917 avgivit in- Riksmarskalks-
fordrat utlåtande och därvid anfört bland annat följande: Ämbetet.

»Till besvarande av den nådiga remissen får riksmarskalksämberet till en början i underdånighet anförä, att då överintendentensämberet biträtt arkitektens för restaureringsarbetena greve Cronstedts framställning rörande ökade kostnader för genomförande av de påbörjade restaureringsarbetena å Ulriksdals slott, finner riksmarskalksämberet för sin del intet att häremot erinra.

Vad därefter beträffar frågan om sättet för beredande av de härför erforderliga medlen tillåter sig riksmarskalksämberet i underdånighet åberopa, vad ämberet uti underdånig skrivelse den 26 februari 1916 anförde i fråga om lämpligheten och möjligheten av att för bekostande av de då föreslagna restaureringsarbetena å Ulriksdals slott använda erforderliga belopp av djurgårdskassans överskottsmedel.

I överensstämmelse med vad riksmarskalksämberet då i underdånighet anförde och hemställde, har Eders Kungl. Maj:t och riksdagen jämlikt förberörda nådiga beslut den 30 juni 1916 medgivit, att till gäldande av kostnaderna för utförande av då föreslagna restaureringsarbeten å Ulriksdals slott intill ett belopp av 296,000 kronor ävensom till gäldande av ränta, i den mån medel av riksmarskalksämberet för ändamålet upplånats, finge av djurgårdskassans överskottsmedel årligen under erforderlig tid, räknat från och med år 1916, användas ett belopp av högst 30,000 kronor; varjämte Eders Kungl. Maj:t täcktes, i fråga om bestridande av kostnaderna för utförandet av berörda restaureringsarbeten, förklara sig vilja på anmälan av riksmarskalksämberet framdeles meddela föreskrift.

Efter det sedermera riksmarskalksämberet i underdånig skrivelse den 15 november 1916 gjort anmälan rörande behovet under år 1917 av medel utöver bidraget från djurgårdskassans överskott för bestridande av kostnader för restaureringsarbetena ävensom hemställt om föreskrift, huru med anskaffande av dessa medel borde förfaras, har Eders Kungl. Maj:t genom nådigt brev den 9 innevarande mars bemyndigat riksmarskalksämberet att till bestridande av den del av merberörda kostnader, vartill ämberet för närvarande saknade tillgängliga medel, eller kronor 215,000, ur den under statskontorets förvaltning stående djurgårdsfonden, i den mån medel för arbetets bedrivande erforderades, mot 5 procents ränta upplåna sammanlagt högst nämnda belopp, att återbetalas genom årligen skeende avbetalningar till så stora belopp, att annuiteten komme att uppgå till högst det belopp, 30,000 kronor, som jämlikt ovananförda nådiga beslut må av djurgårdskassans överskottsmedel årligen under erforderlig tid användas, varjämte det skall åligga riksmarskalksämberet att jämväl bestrida samtliga med lånet förenade kostnader.

Då riksmarskalksämberet anser det oundgängligen nödvändigt, att de anbefallda restaureringsarbetena å Ulriksdals slott nu i ett sammanhang utföras och fullbordas enligt den uppgjorda och fastställda planen och icke av brist på medel till bestridande av de ökade kostnaderna därför avstanna eller uppskjutas, samt riksmarskalksämberet därjämte anser sig kunna uttala, att hinder icke lär möta för djurgårdskassan att av dess överskott bestrida även dessa ökade kostnader, under förutsättning att bestridandet av samma kostnader måtte få anordnas i likhet med vad i fråga om bestridandet av förut beräknade kostnader blivit bestämt, nämligen så, att riksmarskalksämberet bemyndigas i mån av behov upplåna för ändamålet erforderliga belopp och sedermera återbetala de upplånade medlen under en viss följd av år,

så tillåter sig riksmarskalksämberet härmed i underdånighet anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes medgiva, att jämväl för nu ifrågavarande, till ett belopp

av 97,050 kronor beräknade merkostnader för restaureringsarbetena å Ulriksdals slott måtte få, i likhet med vad genom nådiga beslutet den 30 juni 1916 medgivits, av djurgårdskassans överskottsmedel årligen under den för de sålunda ökade byggnadskostnadernas amortering och förskotterade medels förräntande erforderliga tiden utanordnas ett belopp av högst 30,000 kronor, att på skeende rekvisitioner utbetalas till riksmarskalksämbetet till ersättande av utav ämbetet förskotterade medel.

Under förutsättning av nådigt bifall till denna riksmarskalksämbe-
tets underdåniga framställning, torde det åligga riksmarskalksämbetet att framdeles till Eders Kungl. Maj:ts inkomma med underdånigt förslag till anskaffande av de medel, vilka under arbetstiden böra av riksmarskalksämbetet på skeende rekvisitioner tillhandahållas överintendentensämbetet för jämväl de ökade byggnadskostnadernas bestridande.»

Det belopp, som år 1916 anvisats för restaurering av Ulriksdals slott, har av två anledningar visat sig vara för knappt. En anledning sammanhänger med tidsförhållandena och är gemensam för flertalet under denna tid igångsatta byggnadsarbeten, nämligen den ständiga stegringen i arbetslöner och materialpris. Härtill kommer i förevarande fall, att slottet vid tiden för arbetenas påbörjande befann sig i ett betydligt sämre skick än som vid kostnadsberäkningens uppgörande förutsetts. De ökade krav, som nu av nämnda anledningar framställas, uppgå till ungefär 33 procent av den ursprungliga kostnadssumman eller närmare 100,000 kronor. Trots denna avsevärda höjning i byggnadskostnaden torde det dock icke vara lämpligt att genom omläggning av planen för restaureringsarbetet söka nedbringa kostnaderna. Utom det att det redan igångsatta arbetet i viss mån lägger hinder i vägen härför, kan man icke förbise, att ökningen i kostnaden till avsevärd del avser bevarandet av ett kulturhistoriskt minnesmärke. Jag anser mig därför böra tillstyrka den nu gjorda framställningen om anvisande av ytterligare medel för restaureringsarbetets slutförande, särskilt som jag erfarit, att den sista kostnadsberäkningen i sina detaljer gjorts med sådan försiktighet, att några ytterligare krav på medel från statsverkets sida icke behöva befaras. Av riksmarskalksämbe-
tets i det vid propositionen nr 277 fogade utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag intagna redogörelse för djurgårdskassans ställning jämte av vad jag ytterligare av ämbetet inhämtat synes mig framgå, att hinder icke heller förefinnes att av djurgårdskassans överskottsmedel bestrida jämväl dessa ökade kostnader, under förutsättning att det erforderliga beloppet anordnas på enahanda sätt som de medel, vilka för arbetena ifråga förut anvisats, eller så att riksmarskalksämbetet bemyndigas att i mån av behov upplåna de för ändamålet erforderliga medel och sedermera återbetala vad sålunda upplånats ävensom gälda ränta därå under en viss följd av år med användande av djurgårdskassans överskottsmedel.

Departements-
chefen.

Riksmarskalksämberet har förutsatt, att på såväl det tidigare anvisade beloppet, 296,000 kronor, med utgående ränta som ock det till anvisande nu ifrågasatta beloppet, 97,050 kronor jämte eventuell ränta, annuiteten skulle begränsas till 30,000 kronor eller samma belopp, som skulle utgöra annuitet på det år 1916 anvisade beloppet. Härigenom synes mig emellertid amorteringstiden för ifrågavarande byggnadskostnader bliva allt för lång. Efter att hava satt mig i förbindelse med riksmarskalksämberet finner jag hinder icke möta för att det årliga bidraget från djurgårdskassans överskottsmedel skulle kunna höjas med 5,000 kronor eller till 35,000 kronor.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen medgiva,

dels att, utöver det belopp av intill 296,000 kronor jämte erforderliga medel för gäldande av viss ränta, som år 1916 anvisats till restaurering av Ulriksdals slott, för samma ändamål må av djurgårdskassans överskottsmedel användas ytterligare ett belopp av 97,050 kronor ävensom, i den mån medel av riksmarskalksämberet för ändamålet upplånas, vad till gäldande av ränta därå kan erfordras,

dels ock, med ändring i så måtto av vad år 1916 beslutits i fråga om det högsta belopp, vilket årligen må för ändamålet användas, att av förberörda kassas år 1916 samt nu ytterligare anvisade överskottsmedel må från och med år 1918 under erforderlig tid användas högst 35,000 kronor för varje år.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla; och skulle proposition i ärendet till riksdagen avlätas av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Stig Östergren.